

Seat no:

Time: 01 hour

Max. Marks. 30

- Note: 1) Attempt **ANY TWO** questions out of three
कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा
- 2) Figures to the right indicate full marks.
उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.
- 3) Do not write anything except seat no. on the question paper.
प्रश्नपत्रिकेवर सीट नंबर शिवाय काहीही लिहू नये.

Q.1 a) What are the main objectives of this course in academic writing? [15]
ह्या शैक्षणिक लेखनाच्या कोर्सचे मुख्य उद्दीष्टे काय आहेत?

OR

b) What are the expectations from students in academic writing?
शैक्षणिक लेखनामध्ये विद्यार्थ्यांकडून काय अपेक्षा आहेत?

Q.2 a) How can a strong thesis statement enhance the quality of an academic essay? [15]
एक मजबूत शैक्षणिक प्रबंध विधान निबंधाची गुणवत्ता कशी सुधारू शकते?

OR

b) What makes an argument in academic writing clear and effective?
शैक्षणिक लेखनामध्ये युक्तीवाद स्पष्ट आणि प्रभावी कसा बनवला जातो?

Q.3 **Write Short Notes on: (ANY THREE)** [15]
टिपा लिहा: (कोणत्याही तीन)

- A) Ethics plays in philosophical academic writing.
तत्त्वज्ञानाच्या शैक्षणिक लेखनात नैतिकतेची भूमिका आहे.
- B) Evidence and analysis be incorporated into an essay to support arguments.
तर्कांना पाठिंबा देण्यासाठी निबंधात समाविष्ट करण्यायोग्य पुरावे आणि विश्लेषण.
- C) The importance of clarity in structuring academic essays.
शैक्षणिक निबंधांची रचना करताना स्पष्टतेचे महत्त्व सांगा.
- D) A well-structured essay influences the reader's understanding.
एक चांगल्या प्रकारे रचित निबंध वाचकाच्या समजुतीवर प्रभाव टाकतो.

०३००४०२२

Seat no:

Time: 01 hour

Max. Marks. 30

- Note: 1) Attempt **ANY TWO** questions out of three
कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा
- 2) Figures to the right indicate full marks.
उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.
- 3) Do not write anything except seat no. on the question paper.
प्रश्नपत्रिकेवर सीट नंबर शिवाय काहीही लिहू नये.

Q.1 a) What are the main objectives of this course in academic writing? [15]
ह्या शैक्षणिक लेखनाच्या कोर्सचे मुख्य उद्दीष्टे काय आहेत?

OR

b) What are the expectations from students in academic writing?
शैक्षणिक लेखनामध्ये विद्यार्थ्यांकडून काय अपेक्षा आहेत?

Q.2 a) How can a strong thesis statement enhance the quality of an academic essay? [15]
एक मजबूत शैक्षणिक प्रबंध विधान निबंधाची गुणवत्ता कशी सुधारू शकते?

OR

b) What makes an argument in academic writing clear and effective?
शैक्षणिक लेखनामध्ये युक्तीवाद स्पष्ट आणि प्रभावी कसा बनवला जातो?

Q.3 **Write Short Notes on: (ANY THREE)** [15]
टिपा लिहा: (कोणत्याही तीन)

- A) Ethics plays in philosophical academic writing.
तत्त्वज्ञानाच्या शैक्षणिक लेखनात नैतिकतेची भूमिका आहे.
- B) Evidence and analysis be incorporated into an essay to support arguments.
तर्कांना पाठिंबा देण्यासाठी निबंधात समाविष्ट करण्यायोग्य पुरावे आणि विश्लेषण.
- C) The importance of clarity in structuring academic essays.
शैक्षणिक निबंधांची रचना करताना स्पष्टतेचे महत्त्व सांगा.
- D) A well-structured essay influences the reader's understanding.
एक चांगल्या प्रकारे रचित निबंध वाचकाच्या समजुतीवर प्रभाव टाकतो.

०३००४०२२

Seat no:	
----------	--

Time: 01 hour

Max. Marks. 30

- Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.
सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
- 2) Figures to the right indicate full marks.
उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
- 3) Do not write anything except seat no. on the question paper.
प्रश्नपत्रिकेवर सीट नंबर शिवाय काहीही लिहू नये.

Q.1 **Attempt ANY ONE of the following:** [10]
खालीलपैकी कोणतेही एक प्रश्न सोडवा:

- A) Discuss the non probability sampling methods.
गैरसंभाव्यता नमुना पद्धतीची चर्चा करा.
- B) What are the different types of data collection?
सामुग्रीचे संकलनाचे विविध प्रकार कोणते आहेत?

Q.2 **Attempt ANY ONE of the following:** [10]
खालीलपैकी कोणतेही एक प्रश्न सोडवा:

- A) Explain the structure of table with suitable diagram.
तक्त्याची रचना योग्य आकृतीसह स्पष्ट करा.
- B) What are the advantages of diagram?
आकृतीचे फायदे कोणते आहेत?

Q.3 **Write Short Notes on: (Any TWO)** [10]
टीपा लिहा (कोणत्याही दोन)

- A) Central Statistical Organisation
केंद्रीय सांख्यिकीय संस्था
- B) Random sampling
यादृच्छिक नमुना
- C) Pie chart
वर्तुळ चित्र
- D) Simple table
साधा तक्ता

०३००४०२२

Seat no:	
----------	--

Time: 01 hour

Max. Marks. 30

- Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.
सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
- 2) Figures to the right indicate full marks.
उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
- 3) Do not write anything except seat no. on the question paper.
प्रश्नपत्रिकेवर सीट नंबर शिवाय काहीही लिहू नये.

Q.1 **Attempt ANY ONE of the following:** [10]
खालीलपैकी कोणतेही एक प्रश्न सोडवा:

- A) Discuss the non probability sampling methods.
गैरसंभाव्यता नमुना पद्धतीची चर्चा करा.
- B) What are the different types of data collection?
सामुग्रीचे संकलनाचे विविध प्रकार कोणते आहेत?

Q.2 **Attempt ANY ONE of the following:** [10]
खालीलपैकी कोणतेही एक प्रश्न सोडवा:

- A) Explain the structure of table with suitable diagram.
तक्त्याची रचना योग्य आकृतीसह स्पष्ट करा.
- B) What are the advantages of diagram?
आकृतीचे फायदे कोणते आहेत?

Q.3 **Write Short Notes on: (Any TWO)** [10]
टीपा लिहा (कोणत्याही दोन)

- A) Central Statistical Organisation
केंद्रीय सांख्यिकीय संस्था
- B) Random sampling
यादृच्छिक नमुना
- C) Pie chart
वर्तुळ चित्र
- D) Simple table
साधा तक्ता

०३००४०२२

FYBA-II-REG-NEP-APR-2025 Caves in Maharashtra

Seat no:	
----------	--

Time: 01 hour

Max. Marks. 30

- Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.
 2) Figures to the right indicate full marks.
 3) Do not write anything except seat no. on the question paper.

Q.1 **Attempt ANY ONE of the following:** [10]

- A) Why is it important to study caves?
 B) Write a note on religious caves of Maharashtra.

Q.2 **Attempt ANY ONE of the following:** [10]

- A) What are the key features of Ajanta Caves?
 B) What is the impact of Tourism on Caves?

Q.3 **Write short notes: (ANY THREE)** [10]

- A) Role of Ground plan
 B) Importance of Iconography
 C) Stupa
 D) Kailasa temple
 E) Preservation of Caves

ଓଡ଼ିଆ

FYBA-II-REG-NEP-APR-2025 Caves in Maharashtra

Seat no:	
----------	--

Time: 01 hour

Max. Marks. 30

- Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.
 2) Figures to the right indicate full marks.
 3) Do not write anything except seat no. on the question paper.

Q.1 **Attempt ANY ONE of the following:** [10]

- A) Why is it important to study caves?
 B) Write a note on religious caves of Maharashtra.

Q.2 **Attempt ANY ONE of the following:** [10]

- A) What are the key features of Ajanta Caves?
 B) What is the impact of Tourism on Caves?

Q.3 **Write short notes: (ANY THREE)** [10]

- A) Role of Ground plan
 B) Importance of Iconography
 C) Stupa
 D) Kailasa temple
 E) Preservation of Caves

ଓଡ଼ିଆ

Seat no:

Time: 01 hour

Max. Marks. 30

Note: 1) **Attempt any TWO questions**

कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा

2) Figures to the right indicate full marks.

उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.

3) Do not write anything except seat no. on the question paper.

प्रश्नपत्रिकेवर सीट नंबर शिवाय काहीही लिहू नये.

Q.1 A) What is juvenile justice? Explain the concept of juvenile justice in detail. [15]

बाल न्याय म्हणजे काय? बाल न्याय संकल्पना सविस्तर स्पष्ट करा.

OR

B) Write a note on the atrocities committed on the scheduled castes and scheduled tribes.

अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमातींवर होणाऱ्या अत्याचारावर टिपण लिहा.

Q.2 A) Explain the concept of cyber laws in detail. [15]
सायबर कायदांची संकल्पना सविस्तरपणे स्पष्ट करा.**OR**B) Explain the concept of Intellectual Property Right (IPR) in detail.
बौद्धिक संपदा हक्का ची संकल्पना सविस्तरपणे स्पष्ट करा.Q.3 **Write Short Notes on: (ANY THREE)** [15]
टिपा लिहा: (कोणत्याही तीन)A) Measures to prevent violence against women
महिलांवरील हिंसाचार रोखण्यासाठी ची उपाययोजनाB) Citizen's charter
नागरिकांची सनदC) Consumer rights
ग्राहकांचे हक्कD) Violence against women
महिलांवरील हिंसाचार

०३००४०२२

Time: 01 hour

Max. Marks. 30

Note: 1) **Attempt any TWO questions**

कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा

2) Figures to the right indicate full marks.

उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.

3) Do not write anything except seat no. on the question paper.

प्रश्नपत्रिकेवर सीट नंबर शिवाय काहीही लिहू नये.

Q.1 A) What is juvenile justice? Explain the concept of juvenile justice in detail. [15]

बाल न्याय म्हणजे काय? बाल न्याय संकल्पना सविस्तर स्पष्ट करा.

OR

B) Write a note on the atrocities committed on the scheduled castes and scheduled tribes.

अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमातींवर होणाऱ्या अत्याचारावर टिपण लिहा.

Q.2 A) Explain the concept of cyber laws in detail. [15]
सायबर कायदांची संकल्पना सविस्तरपणे स्पष्ट करा.**OR**B) Explain the concept of Intellectual Property Right (IPR) in detail.
बौद्धिक संपदा हक्का ची संकल्पना सविस्तरपणे स्पष्ट करा.Q.3 **Write Short Notes on: (ANY THREE)** [15]
टिपा लिहा: (कोणत्याही तीन)A) Measures to prevent violence against women
महिलांवरील हिंसाचार रोखण्यासाठी ची उपाययोजनाB) Citizen's charter
नागरिकांची सनदC) Consumer rights
ग्राहकांचे हक्कD) Violence against women
महिलांवरील हिंसाचार

०३००४०२२

Seat no:

Time: 01 hour

Max. Marks. 30

- Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.
 2) Figures to the right indicate full marks.
 3) Do not write anything except seat no. on the question paper.

Q.1 **Write short notes on the following: (ANY TWO)** [10]

- a) Role of content writer
- b) Principles of content writing
- c) Social Media Headlines
- d) Use of Artificial Intelligence in content writing

Q.2 **Answer the following: (ANY TWO)** [10]

- a) Write an email to your professor requesting an extension on an assignment due to unforeseen circumstances. Ensure that your email includes a clear subject line, a polite greeting, a concise explanation and a professional closing.
- b) Write a blog on "The Impact of Social Media on College Students' Mental Health".
 Explain the positive and negative effects of social media use among college students. Discuss how platforms like Instagram, X, and Tik Tok affect their mental well-being, social interactions, and academic performance.
- c) You are tasked with creating a headline for a social media post promoting a new eco-friendly product. The product is a reusable water bottle made from sustainable materials. Write a headline suitable for Instagram.
 Also, explain how the headline caters to the specific audience and style of the platform.

(P.T.O)

- d) Edit the content given below for clarity, grammar, flow and engagement:

Exciting news for all students!

Are you ready to showcase your talents? We have a special event just for you!

So, this event is all about your ability to perform tasks that are very easy but requires a lot of effort, and that's what makes them so great. You'll be able to participate with the chance to win some awesome prize and at the same time demonstrate your skills that you learn from our program.

Its happening next week and we're expecting a big crowd so don't miss out. It will be fun and educative for everyone involved, trust me!

Don't forget to mark the calendar for: Date: 20th March Time: 10:00 AM

So join us and make sure you participate! All the best, and see you there!

#studentEvent #ExcitingTimes #Winprizes #EventAlert
 #Collegelife #Don'tmissit

Q.3 **Answer the following in 2-3 line: (ANY FIVE)** [10]

- a) Content Writing
- b) Blog
- c) Hashtag
- d) Memes
- e) Facebook
- f) Topical post
- g) Plagiarism

ଓଡ଼ିଆ

Seat no:

Time: 01 hour

Max. Marks. 30

- Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.
 2) Figures to the right indicate full marks.
 3) Do not write anything except seat no. on the question paper.

Q.1 **Write short notes on the following: (ANY TWO)** [10]

- a) Role of content writer
- b) Principles of content writing
- c) Social Media Headlines
- d) Use of Artificial Intelligence in content writing

Q.2 **Answer the following: (ANY TWO)** [10]

- a) Write an email to your professor requesting an extension on an assignment due to unforeseen circumstances. Ensure that your email includes a clear subject line, a polite greeting, a concise explanation and a professional closing.
- b) Write a blog on "The Impact of Social Media on College Students' Mental Health".
 Explain the positive and negative effects of social media use among college students. Discuss how platforms like Instagram, X, and Tik Tok affect their mental well-being, social interactions, and academic performance.
- c) You are tasked with creating a headline for a social media post promoting a new eco-friendly product. The product is a reusable water bottle made from sustainable materials. Write a headline suitable for Instagram.
 Also, explain how the headline caters to the specific audience and style of the platform.

(P.T.O)

- d) Edit the content given below for clarity, grammar, flow and engagement:

Exciting news for all students!

Are you ready to showcase your talents? We have a special event just for you!

So, this event is all about your ability to perform tasks that are very easy but requires a lot of effort, and that's what makes them so great. You'll be able to participate with the chance to win some awesome prize and at the same time demonstrate your skills that you learn from our program.

Its happening next week and we're expecting a big crowd so don't miss out. It will be fun and educative for everyone involved, trust me!

Don't forget to mark the calendar for: Date: 20th March Time: 10:00 AM

So join us and make sure you participate! All the best, and see you there!

#studentEvent #ExcitingTimes #Winprizes #EventAlert
 #Collegelife #Don'tmissit

Q.3 **Answer the following in 2-3 line: (ANY FIVE)** [10]

- a) Content Writing
- b) Blog
- c) Hashtag
- d) Memes
- e) Facebook
- f) Topical post
- g) Plagiarism

ଓଡ଼ିଆ

FYBA-II-REG-NEP-APR-2025 Describing and Graphical Presentation of Data

Seat no:	
----------	--

Time: 01 hour

Max. Marks. 30

- Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.
 2) Figures to the right indicate full marks.
 3) Do not write anything except seat no. on the question paper.
 4) Graph Will be provided on request

Q.1 **Fill in the blanks:** [10]

- The mode of the following data 3,7,2,5,7,6,7,3,5,5,7,8,2 is _____.
- We define _____ as the “spread of the statistical data from the mean or average position”.
- _____ divides the data into four equal parts.
- For _____ do we convert the frequency scores into degrees.
- The meaning of the term ‘normal’ in normal probability curve is _____.
- _____ may be calculated by subtracting mean from X (score) and dividing the whole by standard deviation (σ)
- A frequency distribution is known as _____ when it is more peaked than the normal.
- A graph that displays data that changes continuously over periods of time is called _____.
- The normal probability curve is also known as Bell shaped curve and _____ curve.
- 5,8,10,3 find range for the given value is _____.

(P.T.O)

FYBA-II-REG-NEP-APR-2025 Describing and Graphical Presentation of Data

Q.2 **Attempt ANY ONE question from the following:** [10]

- What is quartile deviation? How it is interpreted and give its uses.
- Calculate mean, median, mode for the following data

Class Interval	Frequency
0 - 10	4
10 - 20	7
20 - 30	10
30 - 40	8
40 - 50	5

N= 34

Q.3 **Attempt ANY THREE out of FIVE:** [10]

- Explain probability curve in terms of its skewness
- State any four characteristics of probability curve
- Plot the data on a line graph

Sales	Frequency
20	2
30	2
40	2
50	1

- Plot histogram for the following distribution on graph

Class interval	Frequency
40 - 49	2
50 - 59	3
60 - 69	4
70 - 79	5
80 - 89	4
90 - 99	2

- Explain the applications of the normal curve.

ଓଡ଼ିଆ

FYBA-II-REG-NEP-APR-2025 Describing and Graphical Presentation of Data

Seat no:	
----------	--

Time: 01 hour

Max. Marks. 30

- Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.
 2) Figures to the right indicate full marks.
 3) Do not write anything except seat no. on the question paper.
 4) Graph Will be provided on request

Q.1 **Fill in the blanks:** [10]

- The mode of the following data 3,7,2,5,7,6,7,3,5,5,7,8,2 is _____.
- We define _____ as the “spread of the statistical data from the mean or average position”.
- _____ divides the data into four equal parts.
- For _____ do we convert the frequency scores into degrees.
- The meaning of the term ‘normal’ in normal probability curve is _____.
- _____ may be calculated by subtracting mean from X (score) and dividing the whole by standard deviation (σ)
- A frequency distribution is known as _____ when it is more peaked than the normal.
- A graph that displays data that changes continuously over periods of time is called _____.
- The normal probability curve is also known as Bell shaped curve and _____ curve.
- 5,8,10,3 find range for the given value is _____.

(P.T.O)

FYBA-II-REG-NEP-APR-2025 Describing and Graphical Presentation of Data

Q.2 **Attempt ANY ONE question from the following:** [10]

- What is quartile deviation? How it is interpreted and give its uses.
- Calculate mean, median, mode for the following data

Class Interval	Frequency
0 - 10	4
10 - 20	7
20 - 30	10
30 - 40	8
40 - 50	5

N= 34

Q.3 **Attempt ANY THREE out of FIVE:** [10]

- Explain probability curve in terms of its skewness
- State any four characteristics of probability curve
- Plot the data on a line graph

Sales	Frequency
20	2
30	2
40	2
50	1

- Plot histogram for the following distribution on graph

Class interval	Frequency
40 - 49	2
50 - 59	3
60 - 69	4
70 - 79	5
80 - 89	4
90 - 99	2

- Explain the applications of the normal curve.

ଓଡ଼ିଆ

Seat no:

Max. Marks. 30

Time: 01 hour

- Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.
सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
- 2) Figures to the right indicate full marks.
उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.
- 3) Do not write anything except seat no. on the question paper.
प्रश्नपत्रिकेवर सीट नंबर शिवाय काहीही लिहू नये.

Q.1 **Attempt ANY ONE question of the following:** [10]
खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर द्या:

- A) Explain the importance of data visualization.
डेटा व्हिज्युअलायझेशनचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- B) Discuss the following components of Excel interface:
i) Ribbon ii) Quick access toolbar
एक्सेल इंटरफेसच्या खालील घटकांवर चर्चा करा:
i) रिबन ii) क्विक अॅक्सेस टूलबार

Q.2 **Answer ANY ONE question of the following:** [10]
खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर द्या

- A) Write the steps to create a basic chart.
मूलभूत तक्ता तयार करण्यासाठी च्या पायऱ्या लिहा.
- B) Discuss the process of pivot charts.
पिव्होट चार्टच्या प्रक्रियेची चर्चा करा.

Q.3 **Write Short notes on: (ANY TWO)** [10]
टिपा लिहा (कोणत्याही दोन)

- A) Slicers स्लाइसर्स
B) Excel self help एक्सेल सेल्फ हेल्प
C) Data sorting डेटा वर्गीकरण
D) Sparklines स्पार्कलाइन्स

Seat no:

Time: 01 hour

Max. Marks. 30

- Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.
सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
- 2) Figures to the right indicate full marks.
उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.
- 3) Do not write anything except seat no. on the question paper.
प्रश्नपत्रिकेवर सीट नंबर शिवाय काहीही लिहू नये.

Q.1 **Attempt ANY ONE question of the following:** [10]
खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर द्या:

- A) Explain the importance of data visualization.
डेटा व्हिज्युअलायझेशनचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- B) Discuss the following components of Excel interface:
i) Ribbon ii) Quick access toolbar
एक्सेल इंटरफेसच्या खालील घटकांवर चर्चा करा:
i) रिबन ii) क्विक अॅक्सेस टूलबार

Q.2 **Answer ANY ONE question of the following:** [10]
खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर द्या

- A) Write the steps to create a basic chart.
मूलभूत तक्ता तयार करण्यासाठी च्या पायऱ्या लिहा.
- B) Discuss the process of pivot charts.
पिव्होट चार्टच्या प्रक्रियेची चर्चा करा.

Q.3 **Write Short notes on: (ANY TWO)** [10]
टिपा लिहा (कोणत्याही दोन)

- A) Slicers स्लाइसर्स
B) Excel self help एक्सेल सेल्फ हेल्प
C) Data sorting डेटा वर्गीकरण
D) Sparklines स्पार्कलाइन्स

Seat no:

Time: 02 hrs

Max. Marks. 60

Note: 1) **Attempt ANY FOUR questions out of six:****खालील सहा पैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा:**

- 2) Figures to the right indicate full marks.
उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.
- 3) Do not write anything except seat no. on the question paper.
प्रश्नपत्रिकेवर सीट नंबर शिवाय काहीही लिहू नये.

Q.1 A) What is the difference between ethical egoism and psychological egoism? [15]

नैतिक अहंकार आणि मानसिक अहंकार यात काय फरक आहे?

OR

B) Evaluate Psychological Egoism of Thomas Hobbes's.
थॉमस हॉब्सच्या मानसिक अहंकाराचे मूल्यमापन करा.

Q.2 A) Discuss the nature of Moral judgement according to David Hume. [15]
डेव्हिड ह्यूमच्या मते नैतिक निर्णयाचे स्वरूप काय आहे यावर चर्चा करा.

OR

B) Discuss J.S. Mills claims his hedonism as altruistic.
जे.एस. मिल्स त्यांचा सुखवाद परोपकारी असल्याचा दावा करतात यावर चर्चा करा.

Q.3 A) Illustrate Gilligan's three stages of Morality. [15]
गिलिगनच्या नैतिकतेच्या तीन अवस्था स्पष्ट करा.

OR

B) Critically consider Sartre's contribution on existential ethics.
अस्तित्वात्मक नीतिमतेवरील सारत्रेच्या योगदानाचा गंभीरपणे विचार करा

(P.T.O)

Q.4 A) Critically appraise on retributive theory. [15]
प्रतिशोध सिद्धांताचे गंभीर मूल्यांकन करा.

OR

B) Write a note on the Idea of God in Augustine.
ऑगस्टीनमधील देवाची कल्पना यावर टिप लिहा.

Q.5 A) Investigate the concept of reformatory theory. [15]
सुधारणावादी सिद्धांताची संकल्पना तपासा.

OR

B) Briefly Discuss Categorical imperative of Kant.
कांटच्या वर्गीय अनिवार्यतेची थोडक्यात चर्चा करा.

Q.6 **Write short notes on ANY Three from the following:** [15]
टिप लिहा (कोणत्याही तीन)

- A) Deterrent Theory.
प्रतिबंधक सिद्धांत
- B) Ayn Rand's criticism of Altruism.
आयन रँडची यांची परोपकारावर टीका
- C) Is capital punishment Justifiable?
फाशीची शिक्षा न्याय्य आहे का?
- D) Gilligan criticism on Kohlberg's stages of moral development of children.
मुलांच्या नैतिक विकासाच्या कोहलबर्गच्या टप्प्यांवर गिलिगन टीका

३३००४०३

Seat no:

Time: 02 hrs

Max. Marks. 60

Note: 1) **Attempt ANY FOUR questions out of six:****खालील सहा पैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा:**

- 2) Figures to the right indicate full marks.
उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.
- 3) Do not write anything except seat no. on the question paper.
प्रश्नपत्रिकेवर सीट नंबर शिवाय काहीही लिहू नये.

Q.1 A) What is the difference between ethical egoism and psychological egoism? [15]

नैतिक अहंकार आणि मानसिक अहंकार यात काय फरक आहे?

OR

B) Evaluate Psychological Egoism of Thomas Hobbes's.
थॉमस हॉब्सच्या मानसिक अहंकाराचे मूल्यमापन करा.

Q.2 A) Discuss the nature of Moral judgement according to David Hume. [15]
डेव्हिड ह्यूमच्या मते नैतिक निर्णयाचे स्वरूप काय आहे यावर चर्चा करा.

OR

B) Discuss J.S. Mills claims his hedonism as altruistic.
जे.एस. मिल्स त्यांचा सुखवाद परोपकारी असल्याचा दावा करतात यावर चर्चा करा.

Q.3 A) Illustrate Gilligan's three stages of Morality. [15]
गिलिगनच्या नैतिकतेच्या तीन अवस्था स्पष्ट करा.

OR

B) Critically consider Sartre's contribution on existential ethics.
अस्तित्वात्मक नीतिमतेवरील सारत्रेच्या योगदानाचा गंभीरपणे विचार करा

(P.T.O)

Q.4 A) Critically appraise on retributive theory. [15]
प्रतिशोध सिद्धांताचे गंभीर मूल्यांकन करा.

OR

B) Write a note on the Idea of God in Augustine.
ऑगस्टीनमधील देवाची कल्पना यावर टिप लिहा.

Q.5 A) Investigate the concept of reformatory theory. [15]
सुधारणावादी सिद्धांताची संकल्पना तपासा.

OR

B) Briefly Discuss Categorical imperative of Kant.
कांटच्या वर्गीय अनिवार्यतेची थोडक्यात चर्चा करा.

Q.6 **Write short notes on ANY Three from the following:** [15]
टिप लिहा (कोणत्याही तीन)

- A) Deterrent Theory.
प्रतिबंधक सिद्धांत
- B) Ayn Rand's criticism of Altruism.
आयन रँडची यांची परोपकारावर टीका
- C) Is capital punishment Justifiable?
फाशीची शिक्षा न्याय्य आहे का?
- D) Gilligan criticism on Kohlberg's stages of moral development of children.
मुलांच्या नैतिक विकासाच्या कोहलबर्गच्या टप्प्यांवर गिलिगन टीका

३३००४०३

Seat no:	
----------	--

Time: 02 hrs

Max. Marks. 60

- Note: 1) **All questions are COMPULSORY.**
 2) Figures to the right indicate full marks.
 3) Do not write anything except seat no. on the question paper.

Q.1 Fill in the blanks [12]

- When people know they are being watched, they will not behave normally and this process is called _____ effect.
- Randomly selected sample of subjects from a larger population of subjects is called a _____ sample.
- _____ process refer to all the internal, covert activity of our minds.
- The _____ is a fiber attached to the soma, and its job is to carry messages out to other cells.
- Myelin from _____ cells have a unique feature that can serve as a tunnel through which damaged nerve fibers can reconnect and repair themselves.
- The _____ nervous system is composed of the brain and the spinal cord.
- _____ occurs when special receptors in the sense organs—the eyes, ears, nose, skin, and taste buds—are activated, allowing various forms of outside stimuli to become neural signals in the brain.
- _____ refers to the purity of the color people perceive.
- Behind the cornea, the visual layer is a clear, watery fluid called the _____. This fluid is continually replenished and supplies nourishment to the eye.

(P.T.O)

- _____ is the individual's expectancy of how effective his or her efforts to accomplish a goal will be in any particular circumstance.
- _____ is the biologically innate and enduring characteristics with which each person is born, such as irritability or adaptability.
- The part of the personality that acts as a moral center is called as the _____.

Q.2 Attempt ANY ONE out of two: [12]

- Summarize the basic ideas behind the seven modern perspectives in psychology.
- Explain the scientific approach.

Q.3 Attempt ANY ONE out of two: [12]

- Explain the role of various Endocrine glands.
- Explain what the Limbic system is and give a detailed note on each part of the limbic system.

Q.4 Write Short notes: (ANY THREE) [12]

- Trichromatic theory and Opponent processing theory
- Structure of eye (any 5 parts)
- Types of hearing impairments
- Gestalt principles of illusion (Any 5)
- Just noticeable difference and absolute threshold

Q.5 Write Short notes: (ANY THREE) [12]

- Structure of mind and Freud's division of personality
- Rotter's social learning theory
- Twin studies and Adoption studies
- Five factor model of personality
- Advantages and disadvantages of projective test of personality assessments

Seat no:	
----------	--

Time: 02 hrs

Max. Marks. 60

- Note: 1) **All questions are COMPULSORY.**
 2) Figures to the right indicate full marks.
 3) Do not write anything except seat no. on the question paper.

Q.1 Fill in the blanks [12]

- When people know they are being watched, they will not behave normally and this process is called _____ effect.
- Randomly selected sample of subjects from a larger population of subjects is called a _____ sample.
- _____ process refer to all the internal, covert activity of our minds.
- The _____ is a fiber attached to the soma, and its job is to carry messages out to other cells.
- Myelin from _____ cells have a unique feature that can serve as a tunnel through which damaged nerve fibers can reconnect and repair themselves.
- The _____ nervous system is composed of the brain and the spinal cord.
- _____ occurs when special receptors in the sense organs—the eyes, ears, nose, skin, and taste buds—are activated, allowing various forms of outside stimuli to become neural signals in the brain.
- _____ refers to the purity of the color people perceive.
- Behind the cornea, the visual layer is a clear, watery fluid called the _____. This fluid is continually replenished and supplies nourishment to the eye.

(P.T.O)

- _____ is the individual's expectancy of how effective his or her efforts to accomplish a goal will be in any particular circumstance.
- _____ is the biologically innate and enduring characteristics with which each person is born, such as irritability or adaptability.
- The part of the personality that acts as a moral center is called as the _____.

Q.2 Attempt ANY ONE out of two: [12]

- Summarize the basic ideas behind the seven modern perspectives in psychology.
- Explain the scientific approach.

Q.3 Attempt ANY ONE out of two: [12]

- Explain the role of various Endocrine glands.
- Explain what the Limbic system is and give a detailed note on each part of the limbic system.

Q.4 Write Short notes: (ANY THREE) [12]

- Trichromatic theory and Opponent processing theory
- Structure of eye (any 5 parts)
- Types of hearing impairments
- Gestalt principles of illusion (Any 5)
- Just noticeable difference and absolute threshold

Q.5 Write Short notes: (ANY THREE) [12]

- Structure of mind and Freud's division of personality
- Rotter's social learning theory
- Twin studies and Adoption studies
- Five factor model of personality
- Advantages and disadvantages of projective test of personality assessments

Seat no:

Time: 02 hrs

Max. Marks. 60

- Note: 1) **Attempt ANY FOUR out of SIX questions:**
खालील सहा पैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.
 2) Figures to the right indicate full marks.
 उजवी कडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 3) Do not write anything except seat no. on the question paper.
 प्रश्न पत्रिकेवर आसन क्रमांका व्यतिरिक्त दुसरे काही लिहू नये.

- Q.1 Write a detailed note on 'Virtual Interaction'. [15]
 'आभासी संवाद' या विषयावर सविस्तर टिपण लिहा.
- Q.2 With reference to the types of Social Stratification, explain Caste, Class and LGBTQIA [15]
 सामाजिक स्तरविभाजनाच्या प्रकारांच्या संदर्भात, जात, वर्ग आणि LGBTQIA यांचे स्पष्टीकरण द्या.
- Q.3 What is meant by 'Deviance'? Write a detailed note on 'Differential Association' and 'Labelling Theory'. [15]
 विचलन' म्हणजे काय? 'भिन्न संलग्नता सिद्धांत' आणि 'लेबलिंग सिद्धांत' यावर सविस्तर टीप लिहा.
- Q.4 Write a detailed note on any two theories of 'Collective Behavior'. [15]
 'सामूहिक वर्तन' या संकल्पनेवरील कोणत्याही दोन सिद्धांतांवर सविस्तर टिपण लिहा.
- Q.5 Write a detailed note on 'Types of Crime' with special reference to any 4 types of non -cyber crimes. [15]
 'गुन्ह्यांचे प्रकार' या विषयावर विशेषतः कोणत्याही ४ प्रकारच्या सायबर नसलेल्या गुन्ह्यांचा संदर्भ देऊन, सविस्तर टिप लिहा.
- Q.6 With reference to the forms of collective behavior explain the concepts of 'Crowd' 'Mobs' and 'Mass Hysteria' [15]
 सामूहिक वर्तनाच्या प्रकारांच्या संदर्भात 'गर्दी', 'उग्र जमाव' आणि 'सामूहिक उन्माद' या संकल्पना स्पष्ट करा.

Seat no:

Time: 02 hrs

Max. Marks. 60

- Note: 1) **Attempt ANY FOUR out of SIX questions:**
खालील सहा पैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.
 2) Figures to the right indicate full marks.
 उजवी कडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 3) Do not write anything except seat no. on the question paper.
 प्रश्न पत्रिकेवर आसन क्रमांका व्यतिरिक्त दुसरे काही लिहू नये.

- Q.1 Write a detailed note on 'Virtual Interaction'. [15]
 'आभासी संवाद' या विषयावर सविस्तर टिपण लिहा.
- Q.2 With reference to the types of Social Stratification, explain Caste, Class and LGBTQIA [15]
 सामाजिक स्तरविभाजनाच्या प्रकारांच्या संदर्भात, जात, वर्ग आणि LGBTQIA यांचे स्पष्टीकरण द्या.
- Q.3 What is meant by 'Deviance'? Write a detailed note on 'Differential Association' and 'Labelling Theory'. [15]
 विचलन' म्हणजे काय? 'भिन्न संलग्नता सिद्धांत' आणि 'लेबलिंग सिद्धांत' यावर सविस्तर टीप लिहा.
- Q.4 Write a detailed note on any two theories of 'Collective Behavior'. [15]
 'सामूहिक वर्तन' या संकल्पनेवरील कोणत्याही दोन सिद्धांतांवर सविस्तर टिपण लिहा.
- Q.5 Write a detailed note on 'Types of Crime' with special reference to any 4 types of non -cyber crimes. [15]
 'गुन्ह्यांचे प्रकार' या विषयावर विशेषतः कोणत्याही ४ प्रकारच्या सायबर नसलेल्या गुन्ह्यांचा संदर्भ देऊन, सविस्तर टिप लिहा.
- Q.6 With reference to the forms of collective behavior explain the concepts of 'Crowd' 'Mobs' and 'Mass Hysteria' [15]
 सामूहिक वर्तनाच्या प्रकारांच्या संदर्भात 'गर्दी', 'उग्र जमाव' आणि 'सामूहिक उन्माद' या संकल्पना स्पष्ट करा.

FYBA-II-REG-NEP-APR-2025 Introduction to Geriatric Care

Seat no:	
----------	--

Time: 01 hour

Max. Marks. 30

- Note: 1) Attempt **ANY TWO** questions.
कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा
2) Figures to the right indicate full marks.
उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.
3) Do not write anything except seat no. on the question paper.
प्रश्नपत्रिकेवर सीट नंबर शिवाय काहीही लिहू नये.

- Q.1 What are some health conditions that older people experience? [15]
Comment in detail.
वृद्ध लोकांना कोणत्या आरोग्य समस्या येतात ? यावर सविस्तर टिप्पणी करा.
- Q.2 Explain the importance of geriatric counseling in detail. [15]
वृद्धापकाळातील समुपदेशनाचे महत्त्व सविस्तरपणे स्पष्ट करा.
- Q.3 **Attempt ANY TWO short notes:** [15]
टिपा लिहा- कोणत्याही दोन
- A) Psychosocial changes in old age
वृद्धावस्थेतील मानसिक आणि सामाजिक बदल
- B) Health education
आरोग्यविषयक शिक्षण
- C) Social Support and Social Networking
सामाजिक समर्थन आणि सामाजिक नेटवर्किंग
- D) Importance of Respite and Hospice Care in Elderly Care
वृद्धांसाठी विश्रांती आणि होस्पिस काळजीचे महत्त्व

०३१०•२०२२

FYBA-II-REG-NEP-APR-2025 Introduction to Geriatric Care

Seat no:	
----------	--

Time: 01 hour

Max. Marks. 30

- Note: 1) Attempt **ANY TWO** questions.
कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा
2) Figures to the right indicate full marks.
उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.
3) Do not write anything except seat no. on the question paper.
प्रश्नपत्रिकेवर सीट नंबर शिवाय काहीही लिहू नये.

- Q.1 What are some health conditions that older people experience? [15]
Comment in detail.
वृद्ध लोकांना कोणत्या आरोग्य समस्या येतात ? यावर सविस्तर टिप्पणी करा.
- Q.2 Explain the importance of geriatric counseling in detail. [15]
वृद्धापकाळातील समुपदेशनाचे महत्त्व सविस्तरपणे स्पष्ट करा.
- Q.3 **Attempt ANY TWO short notes:** [15]
टिपा लिहा- कोणत्याही दोन
- A) Psychosocial changes in old age
वृद्धावस्थेतील मानसिक आणि सामाजिक बदल
- B) Health education
आरोग्यविषयक शिक्षण
- C) Social Support and Social Networking
सामाजिक समर्थन आणि सामाजिक नेटवर्किंग
- D) Importance of Respite and Hospice Care in Elderly Care
वृद्धांसाठी विश्रांती आणि होस्पिस काळजीचे महत्त्व

०३१०•२०२२

Seat no:	
----------	--

Time: 01 hour

Max. Marks. 30

- Note: 1) निम्नांकित प्रश्नों में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर लिखिए
 2) प्रत्येक प्रश्न के अंक समान हैं।
 3) प्रश्नपत्र पर सीट नंबर के अलावा कुछ भी न लिखें।

- Q.1 अ) वाचन कौशल की उपयोगिता को स्पष्ट कीजिए [07]
 ब) लेखन कौशल का अर्थ व स्वरूप स्पष्ट करते हुए लेखन कौशल के महत्व पर प्रकाश डालिए [08]
- Q.2 अ) श्रवण कौशल की विशेषताओं को स्पष्ट कीजिए [07]
 ब) भाषण कौशल के अर्थ व स्वरूप को स्पष्ट करते हुए दैनिक जीवन में उसकी उपयोगिता स्पष्ट कीजिए [08]
- Q.3 संक्षिप्त टिप्पणियां लिखिए
 अ) वाचन कौशल का व्यक्तित्व के विकास में योगदान [05]
 ब) श्रवण कौशल का अर्थ व स्वरूप [05]
 स) भाषा कौशल के आधार [05]

ॐ•॥

Seat no:	
----------	--

Time: 01 hour

Max. Marks. 30

- Note: 1) निम्नांकित प्रश्नों में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर लिखिए
 2) प्रत्येक प्रश्न के अंक समान हैं।
 3) प्रश्नपत्र पर सीट नंबर के अलावा कुछ भी न लिखें।

- Q.1 अ) वाचन कौशल की उपयोगिता को स्पष्ट कीजिए [07]
 ब) लेखन कौशल का अर्थ व स्वरूप स्पष्ट करते हुए लेखन कौशल के महत्व पर प्रकाश डालिए [08]
- Q.2 अ) श्रवण कौशल की विशेषताओं को स्पष्ट कीजिए [07]
 ब) भाषण कौशल के अर्थ व स्वरूप को स्पष्ट करते हुए दैनिक जीवन में उसकी उपयोगिता स्पष्ट कीजिए [08]
- Q.3 संक्षिप्त टिप्पणियां लिखिए
 अ) वाचन कौशल का व्यक्तित्व के विकास में योगदान [05]
 ब) श्रवण कौशल का अर्थ व स्वरूप [05]
 स) भाषा कौशल के आधार [05]

ॐ•॥

FYBA-II-REG-NEP-APR-2025-Introduction to the History of Indian Coinage

Seat no:	
----------	--

Time: 01 hour

Max. Marks. 30

- Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.
2) Figures to the right indicate full marks.
3) Do not write anything except seat no. on the question paper.

Q.1 **Attempt ANY ONE of the following:** [10]

- A) What is numismatics and why is it important in Indian history?
B) Discuss the features and Importance of Kushana period coins.

Q.2 **Attempt ANY ONE of the following:** [10]

- A) Trace the Evolution of post-independence Indian Coinage.
B) How can the study of coins prove to be significant for economic research?

Q.3 **Write short notes: (ANY THREE)** [10]

- A) Punch Marked Coins
B) Coins of Princely States
C) Medieval Coins
D) Satavahana Coins
E) Coins of the Modern Era

ଓଡ଼ିଆ

FYBA-II-REG-NEP-APR-2025-Introduction to the History of Indian Coinage

Seat no:	
----------	--

Time: 01 hour

Max. Marks. 30

- Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.
2) Figures to the right indicate full marks.
3) Do not write anything except seat no. on the question paper.

Q.1 **Attempt ANY ONE of the following:** [10]

- A) What is numismatics and why is it important in Indian history?
B) Discuss the features and Importance of Kushana period coins.

Q.2 **Attempt ANY ONE of the following:** [10]

- A) Trace the Evolution of post-independence Indian Coinage.
B) How can the study of coins prove to be significant for economic research?

Q.3 **Write short notes: (ANY THREE)** [10]

- A) Punch Marked Coins
B) Coins of Princely States
C) Medieval Coins
D) Satavahana Coins
E) Coins of the Modern Era

ଓଡ଼ିଆ

FYBA-II-REG-NEP-APR-2025-Early Medieval Period (Mid 350 BCE to 1000 CE)

Seat no:	
----------	--

Time: 02 hrs

Max. Marks. 60

- Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.
2) Figures to the right indicate full marks.
3) Do not write anything except seat no. on the question paper.

Q.1 **Attempt ANY ONE of the following:** [15]

- A) Explain the central administrative structure of the Mauryas.
B) Write a note on the life of Gautamiputra Satkaran.

Q.2 **Attempt ANY ONE of the following:** [15]

- A) Give an account of Chandragupta (Vikramaditya) II.
B) Analyse the 'Classical/ Golden Age' of Guptas.

Q.3 **Attempt ANY ONE of the following:** [15]

- A) Examine the religious policy of Harshavardhana.
B) Write a note on any three Rajput Kingdoms.

Q.4 **Write Short Notes: (ANY THREE)** [15]

- A) Any one Chalukya King of Kalyani
B) Pallava-Chalukya Conflict.
C) Cultural interaction between India & Southeast Asia.
D) Imperial Cholas
E) Any one Rashtrakuta King

ଓଡ଼ିଆ

FYBA-II-REG-NEP-APR-2025-Early Medieval Period (Mid 350 BCE to 1000 CE)

Seat no:	
----------	--

Time: 02 hrs

Max. Marks. 60

- Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.
2) Figures to the right indicate full marks.
3) Do not write anything except seat no. on the question paper.

Q.1 **Attempt ANY ONE of the following:** [15]

- A) Explain the central administrative structure of the Mauryas.
B) Write a note on the life of Gautamiputra Satkaran.

Q.2 **Attempt ANY ONE of the following:** [15]

- A) Give an account of Chandragupta (Vikramaditya) II.
B) Analyse the 'Classical/ Golden Age' of Guptas.

Q.3 **Attempt ANY ONE of the following:** [15]

- A) Examine the religious policy of Harshavardhana.
B) Write a note on any three Rajput Kingdoms.

Q.4 **Write Short Notes: (ANY THREE)** [15]

- A) Any one Chalukya King of Kalyani
B) Pallava-Chalukya Conflict.
C) Cultural interaction between India & Southeast Asia.
D) Imperial Cholas
E) Any one Rashtrakuta King

ଓଡ଼ିଆ

Seat no:

Time: 01 hour

Max. Marks. 30

- Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.
 2) Figures to the right indicate full marks.
 3) Do not write anything except seat no. on the question paper.

Q.1 **Fill in the blanks with the correct option given :** [06]

- 1) Ways of greetings, religious and social ceremonies are examples of _____.
 a) symbols b) values
 c) narratives d) rituals
- 2) Tamasha is a folk dance of _____.
 a) Madhya Pradesh b) Rajasthan
 c) Maharashtra d) Gujarat
- 3) _____ is an artistic technique that involves assembling different materials, such as photographs, paper, fabric and other objects, to create a cohesive artwork.
 a) Collage b) Cartooning
 c) Poster making d) Rangoli
- 4) The art of effective public speaking with particular attention to the clear, distinct and socially acceptable pronunciation is known as _____.
 a) Story telling b) elocution
 c) debate d) quiz
- 5) _____ is the art of imitating the voice, mannerisms or behavior of another person animal or character.
 a) Mime b) Mimicry
 c) Dance-drama d) Ballet
- 6) Hindustani and Carnatic music are the two main traditions of _____.
 a) Thumri b) Bhavageet
 c) Indian Classical Music d) Natyageet

(P.T.O)

Q.2 **Answer the following: (ANY TWO)** [06]

- a) Cultural inclusivity
- b) Strategies for preserving cultural heritage
- c) Characteristics of global culture

Q.3 **Answer the following: (ANY TWO)** [06]

- a) Role of AIU in preserving the cultural heritage of India
- b) Preservation of cultural heritage in Maharashtra post 1970
- c) Role of the university of Mumbai in promoting student cultural activities

Q.4 **Answer the following: (ANY TWO)** [06]

- a) Elements of Rangoli
- b) Point of view in story writing
- c) Presentation in collage

Q.5 **Answer the following: (ANY TWO)** [06]

- a) Diversity of folk dance in India
- b) Elements of a One Act Play
- c) Folk Music in India

ଓଡ଼ିଆ

Seat no:

Time: 01 hour

Max. Marks. 30

- Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.
 2) Figures to the right indicate full marks.
 3) Do not write anything except seat no. on the question paper.

Q.1 **Fill in the blanks with the correct option given :** [06]

- 1) Ways of greetings, religious and social ceremonies are examples of _____.
 a) symbols b) values
 c) narratives d) rituals
- 2) Tamasha is a folk dance of _____.
 a) Madhya Pradesh b) Rajasthan
 c) Maharashtra d) Gujarat
- 3) _____ is an artistic technique that involves assembling different materials, such as photographs, paper, fabric and other objects, to create a cohesive artwork.
 a) Collage b) Cartooning
 c) Poster making d) Rangoli
- 4) The art of effective public speaking with particular attention to the clear, distinct and socially acceptable pronunciation is known as _____.
 a) Story telling b) elocution
 c) debate d) quiz
- 5) _____ is the art of imitating the voice, mannerisms or behavior of another person animal or character.
 a) Mime b) Mimicry
 c) Dance-drama d) Ballet
- 6) Hindustani and Carnatic music are the two main traditions of _____.
 a) Thumri b) Bhavageet
 c) Indian Classical Music d) Natyageet

(P.T.O)

Q.2 **Answer the following: (ANY TWO)** [06]

- a) Cultural inclusivity
- b) Strategies for preserving cultural heritage
- c) Characteristics of global culture

Q.3 **Answer the following: (ANY TWO)** [06]

- a) Role of AIU in preserving the cultural heritage of India
- b) Preservation of cultural heritage in Maharashtra post 1970
- c) Role of the university of Mumbai in promoting student cultural activities

Q.4 **Answer the following: (ANY TWO)** [06]

- a) Elements of Rangoli
- b) Point of view in story writing
- c) Presentation in collage

Q.5 **Answer the following: (ANY TWO)** [06]

- a) Diversity of folk dance in India
- b) Elements of a One Act Play
- c) Folk Music in India

ଓଡ଼ିଆ

Seat no:

Time: 02 hrs

Max. Marks. 60

- Note: १) पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) प्रश्नपत्रिकेवर सीट नंबर शिवाय काहीही लिहू नका.

- प्र.१ अ) कविता या साहित्य प्रकारचे विविध प्रकार व उपप्रकार स्पष्ट करा. [१५]
किंवा
ब) कवितेचे विविध घटक स्पष्ट करा.
- प्र.२ अ) बालकवींच्या कवितेतून व्यक्त झालेली निसर्ग विषयक जाणीव सोदाहरण स्पष्ट करा. [१५]
किंवा
ब) बहिणाबाई चोधरी यांच्या कवितेतील विचार सौंदर्य स्पष्ट करा.
- प्र.३ अ) स्त्रीच्या अंतरंगातील भावभावनांचे प्रभावी चित्रण इंदिरा संताच्या कवितेतून होते हे [१५]
विधान सोदाहरण स्पष्ट करा.
किंवा
ब) विंदा करंदीकर यांच्या कवितांचे विशेष स्पष्ट करा.
- प्र.४ अ) कष्टकरी आदिवासी समाजाच्या व्यथा वेदनांचे चित्रण वहारू सोनवणे यांच्या [१५]
कवितेतून प्रभावीपणे होते हे विधान स्पष्ट करा.
किंवा
ब) अनुराधा पाटील यांच्या कवितांची वैशिष्ट्ये तुम्ही अभ्यासलेल्या कवितांच्या आधारे स्पष्ट करा.
- प्र.५ टीपा लिहा (पुढील पैकी कोणत्याही दोन कवितांचा आशय लिहा) [१५]
१) नवा शिपाई
२) श्रावणमास
३) "ऐक जरा ना..."
४) आई, पहिली लढाई आपलीच

(P.T.O)

प्र. ६

पुढील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा (फक्त १५)

[१५]

- १) ज्योतिराव फुले यांच्या उद्योग या कवितेत रोग लयाला कशामुळे जातात असे कवितागत मी ला वाटते?
- २) आता माझा मले जीव या कवितेत बांगड्या फुटणे या वाक्यप्रचाराचा अर्थ सांगा.
- ३) केशवसुतांच्या नवा शिपाई कवितेत कवितागत मी ला कोणते साम्राज्य स्थापन व्हावे असे वाटते?
- ४) बहिणाबाई चोधरी यांच्या कशाला काय म्हणू नही या कवितेत रात्र कशाला म्हणू नये असे म्हटले आहे?
- ५) कृष्णाजी केशव दामले यांनी कोणत्या टोपण नावाने काव्य लेखन केले आहे?
- ६) विंदा करंदीकर यांचे संपूर्ण नाव सांगा.
- ७) नको नको रे पावसा या कवितेत पावसाला कुणाला माधारी घेऊन येण्याची विनंती केलेली दिसते?
- ८) त्याने यावे कवितेत कवितागत मी ने अन्यायावर तुटून पडायला कुणाला सांगितले आहे?
- ९) मेंढरं या कवितेत मेंढराच्या लिलावाची बोली किती वर्षाकरिता आहे?
- १०) शब्दार्थी सहितो काव्यम ही काव्याची व्याख्या कोणी केली आहे?
- ११) रक्तात पेटलेल्या अगणित सुर्यांनो या कवितेच्या रचनकाराचे नाव सांगा.
- १२) पोरी कवितेत मुलगी कुठे बसली आहे?
- १३) दोन दिवस या कवितेत कवितागात मी ने अन्यायावर तुटून पडायला कुणाला सांगितले आहे?
- १४) आला आषाढ श्रावण कवितेत काळ्या ढेकळांचा गंध कुठे भरला आहे?
- १५) माझ्या मना बन दगड ही कविता कोणी लिहिली आहे?
- १६) नको नको रे पावसा ही कविता कोणी लिहिली आहे?

ॐ नमः शिवाय

Seat no:

Time: 02 hrs

Max. Marks. 60

- Note: १) पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) प्रश्नपत्रिकेवर सीट नंबर शिवाय काहीही लिहू नका.

- प्र.१ अ) कविता या साहित्य प्रकारचे विविध प्रकार व उपप्रकार स्पष्ट करा. [१५]
किंवा
ब) कवितेचे विविध घटक स्पष्ट करा.
- प्र.२ अ) बालकवींच्या कवितेतून व्यक्त झालेली निसर्ग विषयक जाणीव सोदाहरण स्पष्ट करा. [१५]
किंवा
ब) बहिणाबाई चोधरी यांच्या कवितेतील विचार सौंदर्य स्पष्ट करा.
- प्र.३ अ) स्त्रीच्या अंतरंगातील भावभावनांचे प्रभावी चित्रण इंदिरा संताच्या कवितेतून होते हे [१५]
विधान सोदाहरण स्पष्ट करा.
किंवा
ब) विंदा करंदीकर यांच्या कवितांचे विशेष स्पष्ट करा.
- प्र.४ अ) कष्टकरी आदिवासी समाजाच्या व्यथा वेदनांचे चित्रण वहारू सोनवणे यांच्या [१५]
कवितेतून प्रभावीपणे होते हे विधान स्पष्ट करा.
किंवा
ब) अनुराधा पाटील यांच्या कवितांची वैशिष्ट्ये तुम्ही अभ्यासलेल्या कवितांच्या आधारे स्पष्ट करा.
- प्र.५ टीपा लिहा (पुढील पैकी कोणत्याही दोन कवितांचा आशय लिहा) [१५]
१) नवा शिपाई
२) श्रावणमास
३) "ऐक जरा ना..."
४) आई, पहिली लढाई आपलीच

(P.T.O)

प्र. ६

पुढील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा (फक्त १५)

[१५]

- १) ज्योतिराव फुले यांच्या उद्योग या कवितेत रोग लयाला कशामुळे जातात असे कवितागत मी ला वाटते?
- २) आता माझा मले जीव या कवितेत बांगड्या फुटणे या वाक्यप्रचाराचा अर्थ सांगा.
- ३) केशवसुतांच्या नवा शिपाई कवितेत कवितागत मी ला कोणते साम्राज्य स्थापन व्हावे असे वाटते?
- ४) बहिणाबाई चोधरी यांच्या कशाला काय म्हणू नही या कवितेत रात्र कशाला म्हणू नये असे म्हटले आहे?
- ५) कृष्णाजी केशव दामले यांनी कोणत्या टोपण नावाने काव्य लेखन केले आहे?
- ६) विंदा करंदीकर यांचे संपूर्ण नाव सांगा.
- ७) नको नको रे पावसा या कवितेत पावसाला कुणाला माधारी घेऊन येण्याची विनंती केलेली दिसते?
- ८) त्याने यावे कवितेत कवितागत मी ने अन्यायावर तुटून पडायला कुणाला सांगितले आहे?
- ९) मेंढरं या कवितेत मेंढराच्या लिलावाची बोली किती वर्षाकरिता आहे?
- १०) शब्दार्थी सहितो काव्यम ही काव्याची व्याख्या कोणी केली आहे?
- ११) रक्तात पेटलेल्या अगणित सुर्यांनो या कवितेच्या रचनकाराचे नाव सांगा.
- १२) पोरी कवितेत मुलगी कुठे बसली आहे?
- १३) दोन दिवस या कवितेत कवितागात मी ने अन्यायावर तुटून पडायला कुणाला सांगितले आहे?
- १४) आला आषाढ श्रावण कवितेत काळ्या ढेकळांचा गंध कुठे भरला आहे?
- १५) माझ्या मना बन दगड ही कविता कोणी लिहिली आहे?
- १६) नको नको रे पावसा ही कविता कोणी लिहिली आहे?

ॐ नमः शिवाय

Seat no:	
----------	--

Time: 01 hour

Max. Marks. 30

- Note: १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
 २) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 ३) प्रश्नपत्रिकेवर सीट नंबर शिवाय काहीही लिहू नका.

- प्र.१ अ) भाषणाच्या प्रकारांमध्ये प्रभावी भाषणाचे गुणधर्म कोणते असावेत? [१०]
 किंवा
 ब) भाषण संकल्पना स्पष्ट करून विविध प्रकारांची चर्चा करा.
- प्र.२ अ) निवेदनाचे प्रमुख प्रकार यांची चर्चा करा. [१०]
 किंवा
 ब) निवेदन संकल्पना आणि संहिता स्पष्ट करा.
- प्र.३ पुढील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा. [१०]
 १) भाषणाचे वैविध्य कोणत्या प्रकारातून साधले जाते?
 २) भाषणाचा कोणता प्रकार औपचारिक संवादामध्ये येतो?
 ३) भाषण संहितेत लेखी स्वरूपासाठी आवश्यक गोष्टी कोणत्या?
 ४) भाषणासाठी सराव म्हणजे काय?
 ५) भाषणातील चुका सांगा.
 ६) प्रभावी निवेदनासाठी आवश्यक कैशल्ये?
 ७) प्रभावी भाषिक कैशल्य कशामुळे साध्य होते?
 ८) प्रभावी निवेदनासाठी कुठले भान आवश्यक?
 ९) हाव-भाव म्हणजे काय?
 १०) वाचिक कैशल्य म्हणजे काय?

Seat no:	
----------	--

Time: 01 hour

Max. Marks. 30

- Note: १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
 २) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 ३) प्रश्नपत्रिकेवर सीट नंबर शिवाय काहीही लिहू नका.

- प्र.१ अ) भाषणाच्या प्रकारांमध्ये प्रभावी भाषणाचे गुणधर्म कोणते असावेत? [१०]
 किंवा
 ब) भाषण संकल्पना स्पष्ट करून विविध प्रकारांची चर्चा करा.
- प्र.२ अ) निवेदनाचे प्रमुख प्रकार यांची चर्चा करा. [१०]
 किंवा
 ब) निवेदन संकल्पना आणि संहिता स्पष्ट करा.
- प्र.३ पुढील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा. [१०]
 १) भाषणाचे वैविध्य कोणत्या प्रकारातून साधले जाते?
 २) भाषणाचा कोणता प्रकार औपचारिक संवादामध्ये येतो?
 ३) भाषण संहितेत लेखी स्वरूपासाठी आवश्यक गोष्टी कोणत्या?
 ४) भाषणासाठी सराव म्हणजे काय?
 ५) भाषणातील चुका सांगा.
 ६) प्रभावी निवेदनासाठी आवश्यक कैशल्ये?
 ७) प्रभावी भाषिक कैशल्य कशामुळे साध्य होते?
 ८) प्रभावी निवेदनासाठी कुठले भान आवश्यक?
 ९) हाव-भाव म्हणजे काय?
 १०) वाचिक कैशल्य म्हणजे काय?

Seat no:	
----------	--

Time: 01 hour

Max. Marks. 30

Note: 1) **Attempt any TWO questions**

कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा

2) Figures to the right indicate full marks.

उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.

3) Do not write anything except seat no. on the question paper.

प्रश्नपत्रिकेवर सीट नंबर शिवाय काहीही लिहू नये.

Q.1 A) Write a detail note on digital media. [15]

डिजिटल माध्यमावर सविस्तर टिपण लिहा.

OR

B) Explain the role of the Mass Media in the Election Process.

निवडणूक प्रक्रियेत माध्यमांची भूमिका स्पष्ट करा.

Q.2 A) Discuss the key aspects of media ethics. [15]

माध्यम नैतिकतेच्या मुख्य पैलूंवर चर्चा करा.

OR

B) What are election manifestos? How are election manifestos prepared?

निवडणूक जाहीरनामे म्हणजे काय? निवडणूक जाहीरनामे कसे तयार केले जातात?

Q.3 **Write Short Notes on: (ANY THREE)** [15]**टिपा लिहा: (कोणत्याही तीन)**

- A) Concept of mass media जन संपर्क माध्यमांची संकल्पना
 B) Accountability of media माध्यमांची जबाबदारी
 C) Types of media माध्यमांचे प्रकार
 D) Political campaigns राजकीय प्रचार मोहिमा

०४००८०८२

Seat no:	
----------	--

Time: 01 hour

Max. Marks. 30

Note: 1) **Attempt any TWO questions**

कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा

2) Figures to the right indicate full marks.

उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.

3) Do not write anything except seat no. on the question paper.

प्रश्नपत्रिकेवर सीट नंबर शिवाय काहीही लिहू नये.

Q.1 A) Write a detail note on digital media. [15]

डिजिटल माध्यमावर सविस्तर टिपण लिहा.

OR

B) Explain the role of the Mass Media in the Election Process.

निवडणूक प्रक्रियेत माध्यमांची भूमिका स्पष्ट करा.

Q.2 A) Discuss the key aspects of media ethics. [15]

माध्यम नैतिकतेच्या मुख्य पैलूंवर चर्चा करा.

OR

B) What are election manifestos? How are election manifestos prepared?

निवडणूक जाहीरनामे म्हणजे काय? निवडणूक जाहीरनामे कसे तयार केले जातात?

Q.3 **Write Short Notes on: (ANY THREE)** [15]**टिपा लिहा: (कोणत्याही तीन)**

- A) Concept of mass media जन संपर्क माध्यमांची संकल्पना
 B) Accountability of media माध्यमांची जबाबदारी
 C) Types of media माध्यमांचे प्रकार
 D) Political campaigns राजकीय प्रचार मोहिमा

०४००८०८२

Seat no:

Time: 02 hrs

Max. Marks. 60

- Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.
सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) Figures to the right indicate full marks.
 उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.
 3) Do not write anything except seat no. on the question paper.
 प्रश्नपत्रिकेवर सीट नंबर शिवाय काहीही लिहू नये.
 4) Use of simple calculator is allowed.
 साधे गणकयंत्र वापरण्यास परवानगी आहे.

Q.1 **Attempt ANY TWO questions of the following.** [15]**खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा:**

- A) Explain the Law of Returns to Scale.
 प्रमाण फलाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- B) What are the properties of iso-quant curve?
 सम उत्पादन वक्राची वैशिष्ट्ये कोणती आहेत ?
- C) Explain producer's equilibrium using the concept of ISO-cost and ISO-map.
 सम खर्च आणि समउत्पादन नकाशा वापरून उत्पादकाचा समतोल स्पष्ट करा.

Q.2 **Attempt ANY TWO questions of the following.** [15]**खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा:**

- A) Explain the relationship between AR, MR, and TR under perfect competition.
 पूर्णस्पर्धेतिल सरासरी प्राप्ती (AR), सिमांत प्राप्ती (MR) आणि एकुण प्राप्ती (TR) यातील संबंध स्पष्ट करा.
- B) Distinguish between:
 i) Fixed cost and Variable cost
 ii) Private cost and Social cost

फरक लिहा:

- i) स्थिर खर्च व बदलता खर्च
 ii) खाजगी खर्च व सामाजिक खर्च

(P.T.O)

C) Given TFC = 10/- calculate TC, AFC, AVC and MC.

Output (in Units)	1	2	3	4	5	6
TVC (₹)	20	50	70	85	95	100

एकुण स्थिर खर्च (TFC) ₹१०/- दिलेला आहे त्यावरून एकुण खर्च (TC), सरासरी स्थिर खर्च (AFC) सरासरी बदलता खर्च (AVC) आणि सिमांत खर्च (MC) मोजा.

उत्पादन (एकका मध्ये)	१	२	३	४	५	६
एकुण बदलता खर्च(₹) TVC	२०	५०	७०	८५	९५	१००

Q.3 **Attempt ANY TWO questions of the following.** [15]**खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा:**

- A) Explain the Ricardian theory of rent.
 रिकार्डीचा खंडाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- B) What is the modern theory of wages?
 आधुनिक वेतन सिद्धांत काय आहे?
- C) Explain the loanable funds theory of interest.
 व्याजाचा कर्जावू निधीचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

Q.4 **Attempt ANY TWO questions of the following.** [15]**खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा:**

- A) What are the features of perfect competition?
 पूर्णस्पर्धेची वैशिष्ट्ये कोणती आहेत ?
- B) Discuss the short run equilibrium of a firm under monopoly.
 मक्तेदारीतील उत्पादन संस्थेच्या अल्पकालीन समतोलाची चर्चा करा
- C) List and explain the key features of monopolistic market.
 मक्तेदारीयुक्त बाजारपेठेच्या प्रमुख वैशिष्ट्यांची यादी करा व वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

०३६०•४०८२

Seat no:

Time: 02 hrs

Max. Marks. 60

- Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.
सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) Figures to the right indicate full marks.
 उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.
 3) Do not write anything except seat no. on the question paper.
 प्रश्नपत्रिकेवर सीट नंबर शिवाय काहीही लिहू नये.
 4) Use of simple calculator is allowed.
 साधे गणकयंत्र वापरण्यास परवानगी आहे.

Q.1 **Attempt ANY TWO questions of the following.** [15]**खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा:**

- A) Explain the Law of Returns to Scale.
 प्रमाण फलाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- B) What are the properties of iso-quant curve?
 सम उत्पादन वक्राची वैशिष्ट्ये कोणती आहेत ?
- C) Explain producer's equilibrium using the concept of ISO-cost and ISO-map.
 सम खर्च आणि समउत्पादन नकाशा वापरून उत्पादकाचा समतोल स्पष्ट करा.

Q.2 **Attempt ANY TWO questions of the following.** [15]**खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा:**

- A) Explain the relationship between AR, MR, and TR under perfect competition.
 पूर्णस्पर्धेतिल सरासरी प्राप्ती (AR), सिमांत प्राप्ती (MR) आणि एकुण प्राप्ती (TR) यातील संबंध स्पष्ट करा.
- B) Distinguish between:
 i) Fixed cost and Variable cost
 ii) Private cost and Social cost

फरक लिहा:

- i) स्थिर खर्च व बदलता खर्च
 ii) खाजगी खर्च व सामाजिक खर्च

(P.T.O)

C) Given TFC = 10/- calculate TC, AFC, AVC and MC.

Output (in Units)	1	2	3	4	5	6
TVC (₹)	20	50	70	85	95	100

एकुण स्थिर खर्च (TFC) ₹१०/- दिलेला आहे त्यावरून एकुण खर्च (TC), सरासरी स्थिर खर्च (AFC) सरासरी बदलता खर्च (AVC) आणि सिमांत खर्च (MC) मोजा.

उत्पादन (एकका मध्ये)	१	२	३	४	५	६
एकुण बदलता खर्च(₹) TVC	२०	५०	७०	८५	९५	१००

Q.3 **Attempt ANY TWO questions of the following.** [15]**खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा:**

- A) Explain the Ricardian theory of rent.
 रिकार्डीचा खंडाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- B) What is the modern theory of wages?
 आधुनिक वेतन सिद्धांत काय आहे?
- C) Explain the loanable funds theory of interest.
 व्याजाचा कर्जावू निधीचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

Q.4 **Attempt ANY TWO questions of the following.** [15]**खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा:**

- A) What are the features of perfect competition?
 पूर्णस्पर्धेची वैशिष्ट्ये कोणती आहेत ?
- B) Discuss the short run equilibrium of a firm under monopoly.
 मक्तेदारीतील उत्पादन संस्थेच्या अल्पकालीन समतोलाची चर्चा करा
- C) List and explain the key features of monopolistic market.
 मक्तेदारीयुक्त बाजारपेठेच्या प्रमुख वैशिष्ट्यांची यादी करा व वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

०३६०•४०८२

Seat no:

Time: 02 hrs

Max. Marks. 60

- Note: 1) Attempt **ANY FOUR** questions from the following.
खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
2) Figures to the right indicate full marks.
उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.
3) Do not write anything except seat no. on the question paper.
प्रश्नपत्रिकेवर सीट नंबर शिवाय काहीही लिहू नये.

- Q.1 A) Write a detail note on regional disparity in India. [15]
भारतातील प्रादेशिक विषमतेवर सविस्तर टिपण लिहा.
OR
B) Explain the causes of rise in the demand for new statehood in India. [15]
भारतात नवीन राज्याच्या मागणीत वाढ होण्याची कारणे स्पष्ट करा.
- Q.2 A) Write a detail note on the regional political parties. [15]
प्रादेशिक राजकीय पक्षांवर सविस्तर टिपण लिहा.
OR
B) Explain the role and functions of political parties. [15]
राजकीय पक्षांची भूमिका आणि कार्ये स्पष्ट करा.
- Q.3 A) Describe the reasons for low representation of women in politics. [15]
राजकारणात महिलांच्या अल्प प्रतिनिधित्वाची कारणे स्पष्ट करा.
OR
B) Explain the role of caste in Indian politics. [15]
भारतीय राजकारणात जातीची भूमिका स्पष्ट करा.
- Q.4 A) Describe the election process in India in detail. [15]
भारतातील निवडणूक प्रक्रिया सविस्तर विशद करा.
OR
B) Discuss the powers and functions of the Election Commission of India. [15]
भारतीय निवडणूक आयोगाच्या अधिकारांची आणि कार्याची चर्चा करा.

(P.T.O)

- Q.5 A) Discuss the advantages and disadvantages of coalition [15]
government.
युती/आघाडी सरकारचे फायदे आणि तोटे यावर चर्चा करा.
OR
B) Explain the role of religion in Indian politics. [15]
भारतीय राजकारणात धर्माची भूमिका स्पष्ट करा.
- Q.6 **Write short notes on: (ANY THREE)** [15]
टीप लिहा: (कोणत्याही तीन)
A) Bhartiya Janata Party
भारतीय जनता पक्ष
B) Emerging trends in Indian politics
भारतीय राजकारणातील उदयोन्मुख कल
C) Formation of coalition government
युती/आघाडी सरकारची निर्मिती
D) Electoral system
निवडणूक व्यवस्था
E) Regionalism
प्रादेशिकता
F) Shiv Sena
शिवसेना

०४१०•१०२२

Seat no:

Time: 02 hrs

Max. Marks. 60

- Note: 1) Attempt **ANY FOUR** questions from the following.
खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
2) Figures to the right indicate full marks.
उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.
3) Do not write anything except seat no. on the question paper.
प्रश्नपत्रिकेवर सीट नंबर शिवाय काहीही लिहू नये.

- Q.1 A) Write a detail note on regional disparity in India. [15]
भारतातील प्रादेशिक विषमतेवर सविस्तर टिपण लिहा.
OR
B) Explain the causes of rise in the demand for new statehood in India. [15]
भारतात नवीन राज्याच्या मागणीत वाढ होण्याची कारणे स्पष्ट करा.
- Q.2 A) Write a detail note on the regional political parties. [15]
प्रादेशिक राजकीय पक्षांवर सविस्तर टिपण लिहा.
OR
B) Explain the role and functions of political parties. [15]
राजकीय पक्षांची भूमिका आणि कार्ये स्पष्ट करा.
- Q.3 A) Describe the reasons for low representation of women in politics. [15]
राजकारणात महिलांच्या अल्प प्रतिनिधित्वाची कारणे स्पष्ट करा.
OR
B) Explain the role of caste in Indian politics. [15]
भारतीय राजकारणात जातीची भूमिका स्पष्ट करा.
- Q.4 A) Describe the election process in India in detail. [15]
भारतातील निवडणूक प्रक्रिया सविस्तर विशद करा.
OR
B) Discuss the powers and functions of the Election Commission of India. [15]
भारतीय निवडणूक आयोगाच्या अधिकारांची आणि कार्याची चर्चा करा.

(P.T.O)

- Q.5 A) Discuss the advantages and disadvantages of coalition [15]
government.
युती/आघाडी सरकारचे फायदे आणि तोटे यावर चर्चा करा.
OR
B) Explain the role of religion in Indian politics. [15]
भारतीय राजकारणात धर्माची भूमिका स्पष्ट करा.
- Q.6 **Write short notes on: (ANY THREE)** [15]
टीप लिहा: (कोणत्याही तीन)
A) Bhartiya Janata Party
भारतीय जनता पक्ष
B) Emerging trends in Indian politics
भारतीय राजकारणातील उदयोन्मुख कल
C) Formation of coalition government
युती/आघाडी सरकारची निर्मिती
D) Electoral system
निवडणूक व्यवस्था
E) Regionalism
प्रादेशिकता
F) Shiv Sena
शिवसेना

०३१०•२०२२

Seat no:

Time: 01 hour

Max. Marks. 30

- Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.
 2) Figures to the right indicate full marks.
 3) Do not write anything except seat no. on the question paper.

Q.1 **Fill in the blanks:** [10]

- 1) _____ is a process in daily life which goes on in our mind throughout our woken and sleeping hours. It is the most complex form of human activity.
- 2) Thinking of yourself, your experiences, and your view of the world is called as _____
- 3) _____ creativity is in which there is more inborn and related to artistic expression.
- 4) These people see a problem and gather information they can apply to that problem. They "converge" all of their resources on solving the problem at hand. This is the usual way of mathematicians and scientists. They fall under the category of _____ thinkers.
- 5) An _____ is a step-by-step procedure that will always produce a correct solution.
- 6) A _____ approach to problem-solving involves trying a number of different solutions and ruling out those that do not work.
- 7) _____ involves a wide range of personal and interpersonal skills, including fact-finding, logical thinking, creativity, analytical ability, sensitivity to others, and assertiveness

(P.T.O)

- 8) Decisions that can be changed completely are called as _____
- 9) _____ is the habit of mind and attitude of mind
- 10) A _____ is an obstacle which hinders the achievement of a particular goal, objective or purpose.

Q.2 **Attempt ANY ONE question from the following:** [10]

- A) Explain the levels of Critical Thinking using the Bloom's Taxonomy model.
- B) Difference between Divergent and Convergent thinking.

Q.3 **Write a short note on: (ANY THREE)** [10]

- A) Stages to Problem solving
- B) IDEAL method
- C) Fishbone Diagram Procedure
- D) Covey's 4 Quadrant theory
- E) The 3 C's Model and PMI theory

ॐ•ॐ

Seat no:

Time: 01 hour

Max. Marks. 30

- Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.
 2) Figures to the right indicate full marks.
 3) Do not write anything except seat no. on the question paper.

Q.1 **Fill in the blanks:** [10]

- 1) _____ is a process in daily life which goes on in our mind throughout our woken and sleeping hours. It is the most complex form of human activity.
- 2) Thinking of yourself, your experiences, and your view of the world is called as _____
- 3) _____ creativity is in which there is more inborn and related to artistic expression.
- 4) These people see a problem and gather information they can apply to that problem. They "converge" all of their resources on solving the problem at hand. This is the usual way of mathematicians and scientists. They fall under the category of _____ thinkers.
- 5) An _____ is a step-by-step procedure that will always produce a correct solution.
- 6) A _____ approach to problem-solving involves trying a number of different solutions and ruling out those that do not work.
- 7) _____ involves a wide range of personal and interpersonal skills, including fact-finding, logical thinking, creativity, analytical ability, sensitivity to others, and assertiveness

(P.T.O)

- 8) Decisions that can be changed completely are called as _____
- 9) _____ is the habit of mind and attitude of mind
- 10) A _____ is an obstacle which hinders the achievement of a particular goal, objective or purpose.

Q.2 **Attempt ANY ONE question from the following:** [10]

- A) Explain the levels of Critical Thinking using the Bloom's Taxonomy model.
- B) Difference between Divergent and Convergent thinking.

Q.3 **Write a short note on: (ANY THREE)** [10]

- A) Stages to Problem solving
- B) IDEAL method
- C) Fishbone Diagram Procedure
- D) Covey's 4 Quadrant theory
- E) The 3 C's Model and PMI theory

ॐ•ॐ

Seat no:	
----------	--

Time: 01 hour

Max. Marks. 30

- Note: 1) Attempt **ANY TWO** questions.
कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
- 2) Figures to the right indicate full marks.
उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.
- 3) Do not write anything except seat no. on the question paper.
प्रश्नपत्रिकेवर सीट नंबर शिवाय काहीही लिहू नये.

Q.1 What is Eco-feminism? Explain in detail. [15]
इको-फेमिनिझम म्हणजे काय? तपशीलवार स्पष्ट करा.

Q.2 Write a detailed note on tribal struggles and the Chipko [15]
movement.
आदिवासी संघर्ष आणि चिपको चळवळ यावर तपशीलवार टिपण लिहा.

Q.3 **Write short notes: (ANY TWO)** [15]
टीप लिहा: (कोणत्याही दोन)

A) Key principles of Feminist Environmentalism
फेमिनिस्ट एन्व्हायरॉनमेंटलिझम मुख्य तत्त्वे

B) Impact of climate change on urban women
हवामान बदलाचा शहरी महिलांवर होणारा प्रभाव

C) Importance of protecting indigenous rights and culture
स्वदेशी हक्क आणि संस्कृतीचे संरक्षण करण्याचे महत्त्व

D) Environmental movements in the Global North
ग्लोबल नॉर्थमधील पर्यावरणीय चळवळी

०३००४०२२

Seat no:	
----------	--

Time: 01 hour

Max. Marks. 30

- Note: 1) Attempt **ANY TWO** questions.
कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
- 2) Figures to the right indicate full marks.
उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.
- 3) Do not write anything except seat no. on the question paper.
प्रश्नपत्रिकेवर सीट नंबर शिवाय काहीही लिहू नये.

Q.1 What is Eco-feminism? Explain in detail. [15]
इको-फेमिनिझम म्हणजे काय? तपशीलवार स्पष्ट करा.

Q.2 Write a detailed note on tribal struggles and the Chipko [15]
movement.
आदिवासी संघर्ष आणि चिपको चळवळ यावर तपशीलवार टिपण लिहा.

Q.3 **Write short notes: (ANY TWO)** [15]
टीप लिहा: (कोणत्याही दोन)

A) Key principles of Feminist Environmentalism
फेमिनिस्ट एन्व्हायरॉनमेंटलिझम मुख्य तत्त्वे

B) Impact of climate change on urban women
हवामान बदलाचा शहरी महिलांवर होणारा प्रभाव

C) Importance of protecting indigenous rights and culture
स्वदेशी हक्क आणि संस्कृतीचे संरक्षण करण्याचे महत्त्व

D) Environmental movements in the Global North
ग्लोबल नॉर्थमधील पर्यावरणीय चळवळी

०३००४०२२

Seat no:

Time: 01 hour

Max. Marks. 30

Note: 1) **Attempt ANY TWO questions out of THREE.****खालील तीनपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:**

- 2) Figures to the right indicate full marks.
उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.
- 3) Do not write anything except seat no. on the question paper.
प्रश्नपत्रिकेवर सीट नंबर शिवाय काहीही लिहू नये.

Q.1 a) What is the definition of Pranayama in Yoga philosophy? [15]
योग तत्त्वज्ञानामध्ये प्राणायामाची व्याख्या काय आहे?

OR

b) What is the nature of Pranayama?
प्राणायामाची स्वरूप काय आहे?

Q.2 a) What are the advanced types of Pranayama in Yoga? [15]
योगामध्ये प्राणायामाचे प्रगत प्रकार काय आहेत?

OR

b) What are the intrinsic values of advanced Pranayama techniques?
प्रगत प्राणायाम तंत्रज्ञानांची आंतरिक मूल्ये काय आहेत?

Q.3 **Write short notes on: (ANY THREE)** [15]
टीप लिहा: (कोणत्याही तीन)

- a) Pranayama as a practice
प्राणायाम एक सराव म्हणून
- b) The significance of breathing control in Pranayama
प्राणायामामध्ये श्वासाच्या नियंत्रणाचे महत्त्व
- c) Pranayama benefits the respiratory system
प्राणायाम श्वसनसंस्थेला फायदेशीर ठरतो
- d) Advanced Pranayama improve concentration and focus
प्रगत प्राणायाम एकाग्रता आणि लक्ष केंद्रित करण्यास सुधारू शकतो

ॐ॥•॥ॐ

Seat no:

Time: 01 hour

Max. Marks. 30

Note: 1) **Attempt ANY TWO questions out of THREE.****खालील तीनपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:**

- 2) Figures to the right indicate full marks.
उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.
- 3) Do not write anything except seat no. on the question paper.
प्रश्नपत्रिकेवर सीट नंबर शिवाय काहीही लिहू नये.

Q.1 a) What is the definition of Pranayama in Yoga philosophy? [15]
योग तत्त्वज्ञानामध्ये प्राणायामाची व्याख्या काय आहे?

OR

b) What is the nature of Pranayama?
प्राणायामाची स्वरूप काय आहे?

Q.2 a) What are the advanced types of Pranayama in Yoga? [15]
योगामध्ये प्राणायामाचे प्रगत प्रकार काय आहेत?

OR

b) What are the intrinsic values of advanced Pranayama techniques?
प्रगत प्राणायाम तंत्रज्ञानांची आंतरिक मूल्ये काय आहेत?

Q.3 **Write short notes on: (ANY THREE)** [15]
टीप लिहा: (कोणत्याही तीन)

- a) Pranayama as a practice
प्राणायाम एक सराव म्हणून
- b) The significance of breathing control in Pranayama
प्राणायामामध्ये श्वासाच्या नियंत्रणाचे महत्त्व
- c) Pranayama benefits the respiratory system
प्राणायाम श्वसनसंस्थेला फायदेशीर ठरतो
- d) Advanced Pranayama improve concentration and focus
प्रगत प्राणायाम एकाग्रता आणि लक्ष केंद्रित करण्यास सुधारू शकतो

ॐ॥•॥ॐ